

OPNÅ DEN GODE SPISEKVALITET

KØDKVALITET OG SPISEKVALITET

- Kød kvalitet – sammensætning, holdbarhed, funktionalitet
- **Spisekvalitet – sensoriske egenskaber – farve, lugt, smag, mørhed, saftighed, udsende**
- Etisk kvalitet - historie

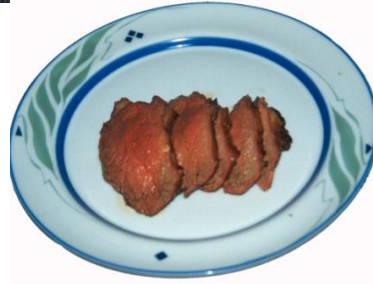
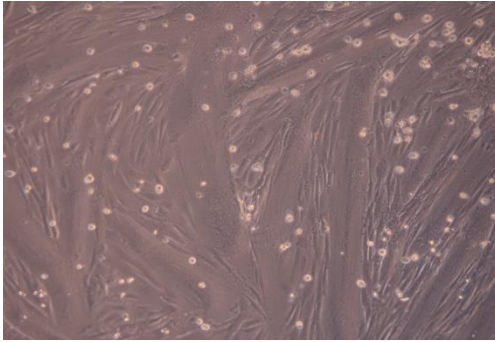
EUROP klassificering – og sammenhæng til spisekvalitet (Guzek et al. 2016)

Table 5 Median, minimum and maximum values and comparisons between samples for consumer analysis of beef samples by conformation class

Conformation class	n	Tenderness	Juiciness	Flavour	Overall acceptability	MQ4	Satisfaction
R+	7	38 (24–77)	51 (38–61)	47 (45–65)	48 (33–70)	46 (35–70)	3 (2.2–4.1)
R	99	43 (11–88)	59 (27–84)	57 (37–82)	53 (33–84)	52 (27–83)	3 (2.2–4.9)
R–	21	45 (14–76)	57 (34–76)	57 (44–76)	52 (32–76)	51 (32–72)	3 (2.3–4.2)
O+	19	38 (20–78)	60 (36–75)	60 (49–74)	54 (43–75)	51 (40–75)	3 (2.4–3.9)
O	57	45 (10–88)	60 (37–78)	57 (42–80)	54 (30–82)	53 (32–81)	3 (2.3–4.4)
O–	7	53 (19–77)	56 (39–65)	60 (42–73)	59 (36–74)	58 (33–74)	3 (2.4–4.2)
<i>P</i> value ^a		0.643	0.549	0.790	0.957	0.850	0.960
H-statistic ^a		1.330	6.544	4.242	3.618	2.964	2.730

n number of animal cuts included in analysis

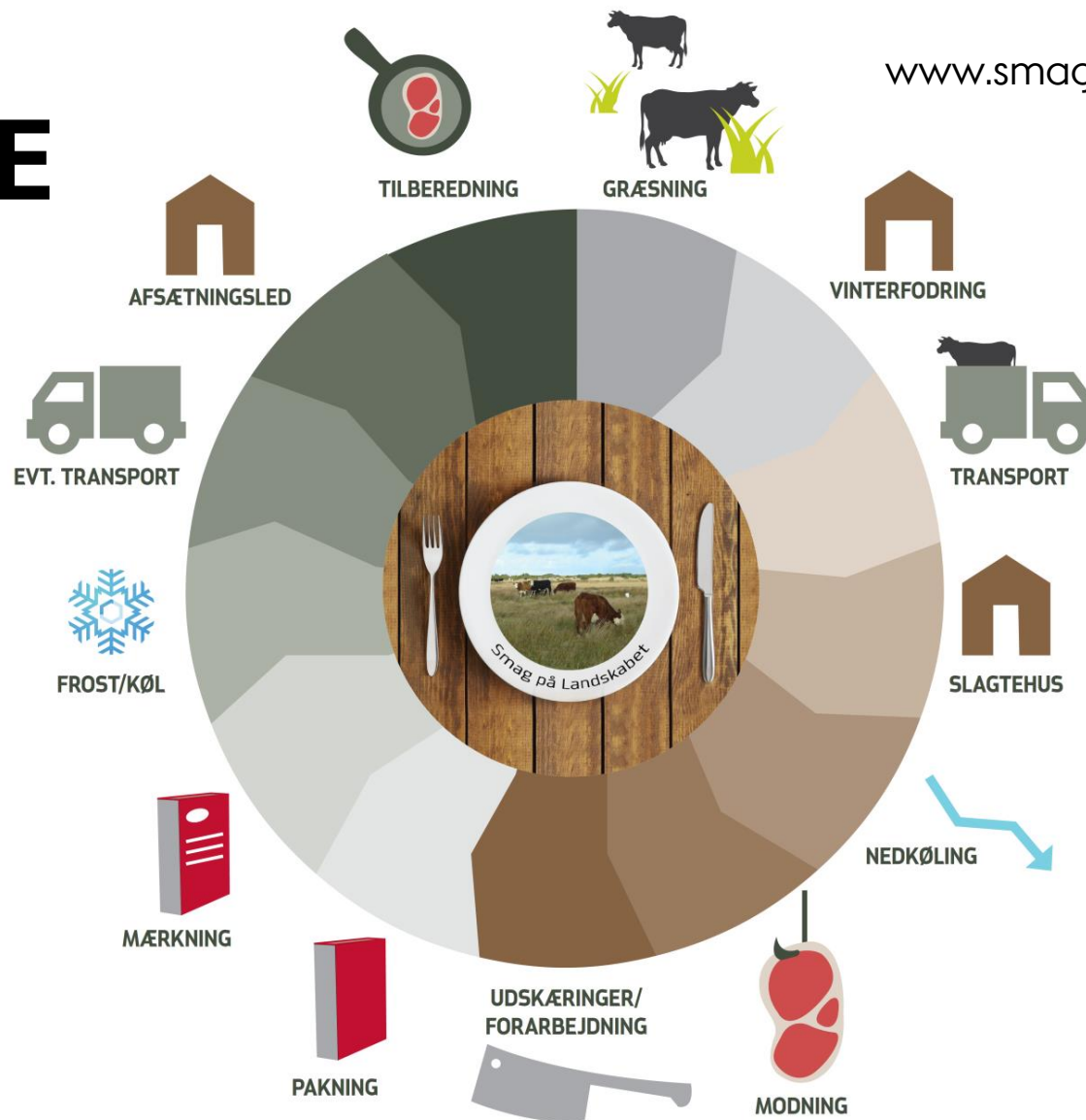
^a Statistics were conducted using Kruskal–Wallis one-way ANOVA

- Den gode spiseoplevelse
- Det handler om muskelbiologi og kødkvalitet
- **Og kvalitetsoptimering i alle led af kæden**

FØDEVAREKÆDE

www.smagpaalandskabet.dk

SPISEKVALITET

- Sammenhæng mellem oksekøds smag og samlet spisekvalitet (korrelation = 0,81-0,96) (Gagaoua et al 2016)
- National beef quality audit i USA 2011 – smag vægter mere end mørhed i markeds sektorer tæt på forbrugerne (Igo et al. 2013)
- I Meat Standard Australia (MSA) vægter smag og mørhed lige meget for den samlede spisekvalitet

Model MQ = **0.3** x MØRHED + 0.1 x SAFTIGHED + **0.3** x SMAG + 0.3 x PRÆFERENCE
(Watson et al 2008)

- Samlet spisekvalitet – undersøgelse fra USA

MØRHED 43.4%, SMAG 49,4 % og SAFTIGHED 7.4% (O'Quinn et al. 2018)

MØRHED – BETYDENDE FAKTORER

- Race
- Genetik
- Køn (sex)
- Alder
- Tilvækst
- Slagtning (ophængning og køleproces)
- Modning
- Mindre betydning, hvis samme fedningsgrad og lang modningstid
- Selektion for lille tværsnitsareal, oxidative fibre, calpain markører
- Stude / Kvier > Tyre
- Afhænger af muskel; Filet mere mør ved ældre dyr
- Afhænger af muskel og alder, høj tilvækst betyder øget protein turnover, positivt for proteinnedbrydning post mortem
- Hofteophængning > ophæng i Achilles tendon; Skånsom nedkøling > hurtig nedkøling
- Længere tids modning øger mørhed og udligner variation

SMAG (FLAVOUR) – BETYDENDE FAKTORER

- Race
- Genetik
- Køn (sex)
- Alder
- Foder
- Modning
- Forskelle mellem racer kan forklares ved mængde IMF og PUFA. Forskelle kan afhænge af fodring
- Lav til moderat heritabilitet af beef flavour (0-0.22)
- Stude / Kvier > Tyre, afhænger af foder, genotype, fedt
- Øget intensitet med alder – fedt relateret
- Græs fodring før slagtning giver anledning til lavere liking, mere off-flavour. Kan hænge sammen med pH
- Længere tids modning øger smags intensitet dvs. øget differentiering

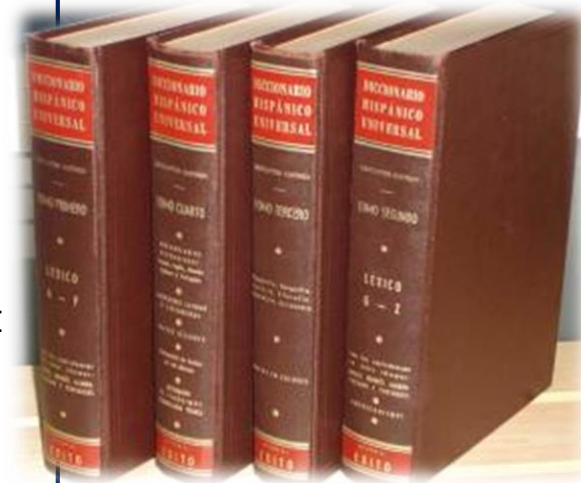
OKSEKØDSSMAG - LEKSIKON

Maughan et al. 2012

- Salt
- Sur
- Sød
- Bitter
- Umami

- Astingent
- Stald
- Blodig
- Boullion
- Stegt
- Fedt
- Vildt
- Græs

- Saftig
- Lever
- Metallisk
- Genopvarmet smag
- Stegt oksekød

Adhikari et al. 2011

- Sødt
- Sur
- Salt
- Bitter
- Umami

- Oksekøds smag
- Stegt
- Blodig
- Metallisk
- Fedt
- Overordnet sødt
- Lever
- Grøn-hø

- Kemisk
- Harsk
- Råddent
- Genopvarmet smag
- **Dyre hår**
- Mælk
- Kakao
- Grøn
- Læder
- Sur mælk
- Kogt mælk
- Andet – **stald, jord**

Marmorering

Bidraget til saftighed, smag og mørhed

Fedtsyrer indgår i forbindelser med sukkerstoffer og protein og danner smag

Fedt fortynder muskelfibrene og smører – opleves mere mørt

Fedme

Fedningsgrad – EUROP skala

Fedt beskytter ved køling og hindrer udtørring

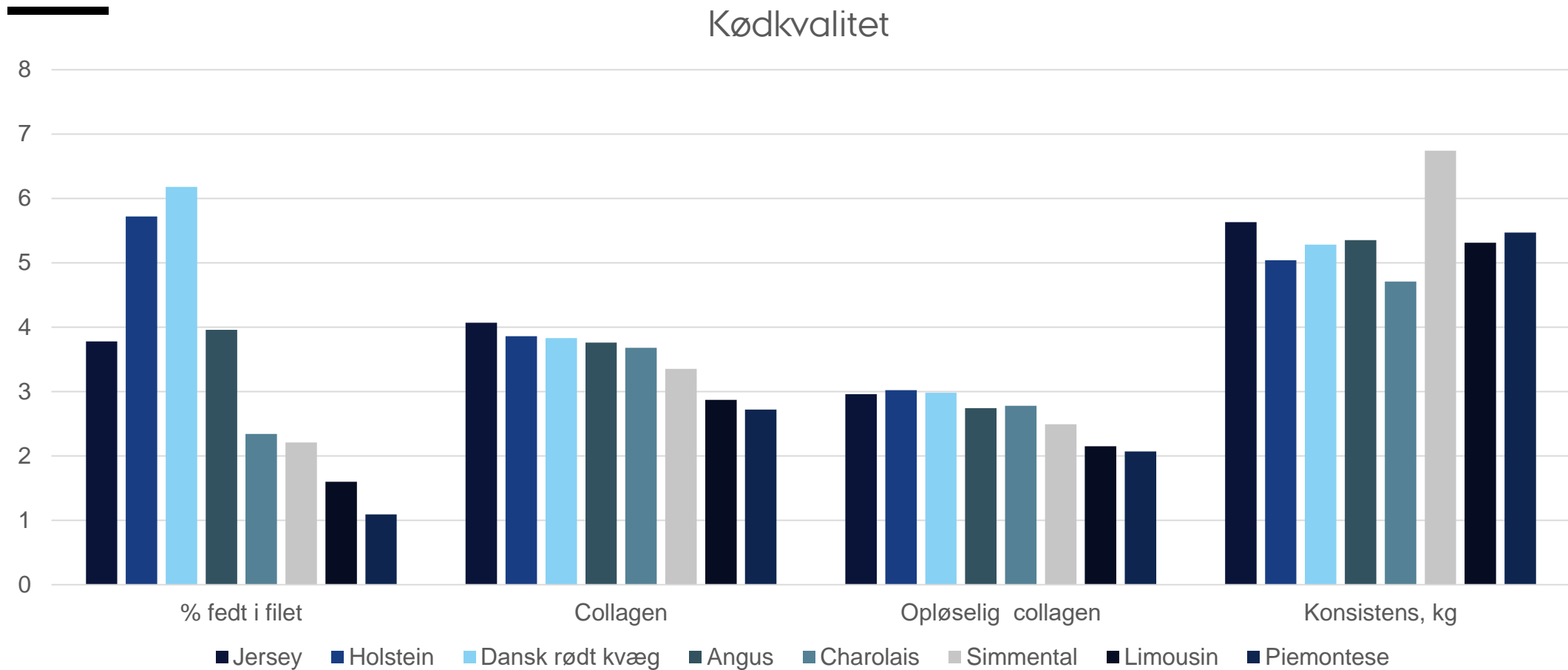
For meget fedt kræver afpudsning

HVOR MEGET IMF SKAL DER TIL FOR AT GIVE DEN GODE SPISEOPLEVELSE?

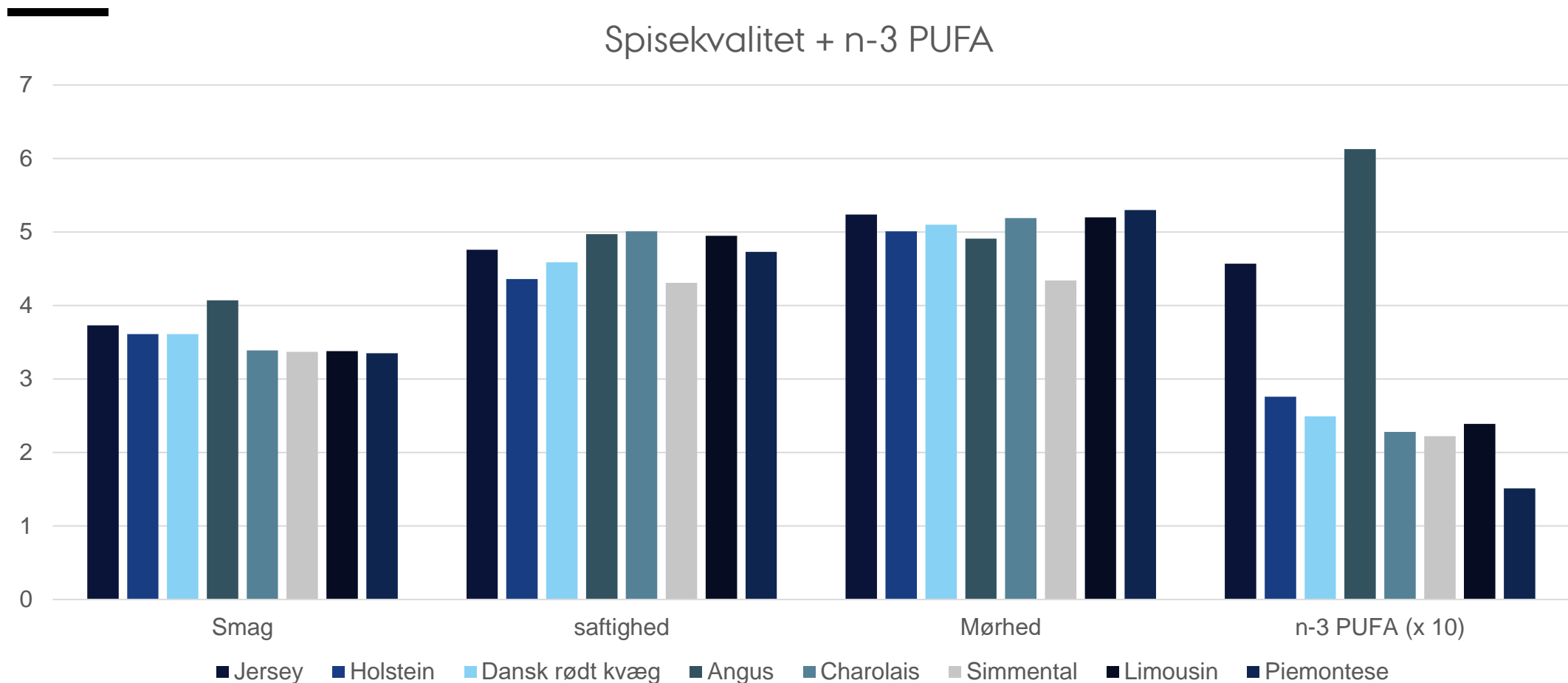
- 6,2 % IMF for mørhed, 7,7 % IMF for saftighed, 9,0 % IMF for smag og 7,6 % samlet spiseoplevelse (O'Quinn et al. 2018)
- Men IMF forklarer kun 17-21 % af variationen i spisekvalitet! (O'Quinn et al. 2018)
- **Den samlede spiseoplevelse afhænger altså af IMF, men også af de mange andre faktorer der bidrager til mørheden, saftigheden og smagen**

SAMMENLIGNING AF RACER (UNGTYRE 15 MDR)

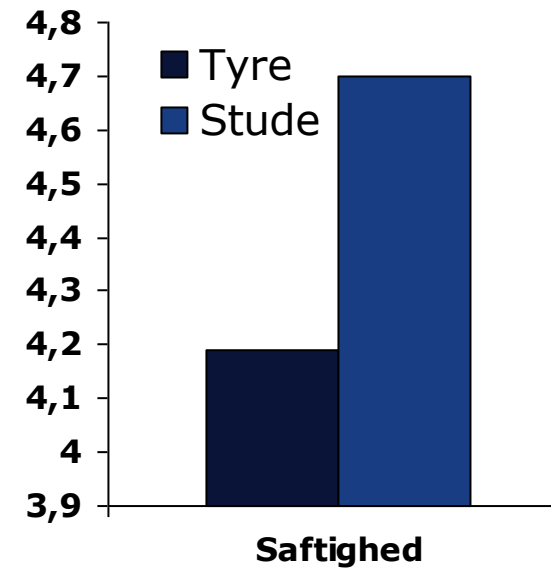
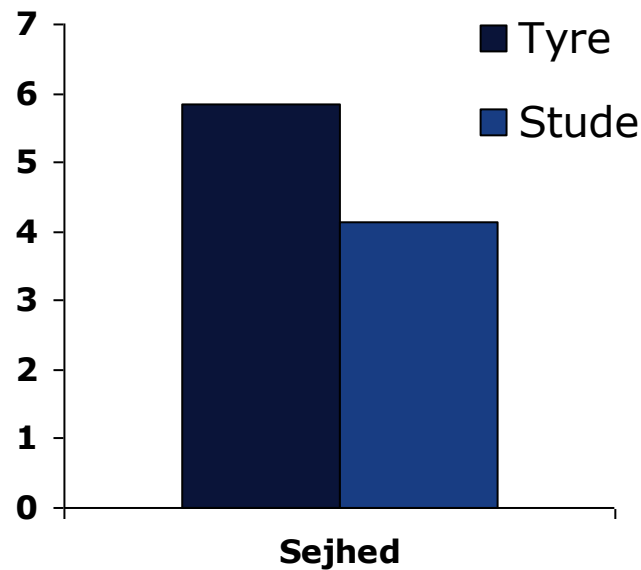
Christensen et al. 2011

SAMMENLIGNING AF RACER (UNGTYRE 15 MDR)

Sevane et al. 2014

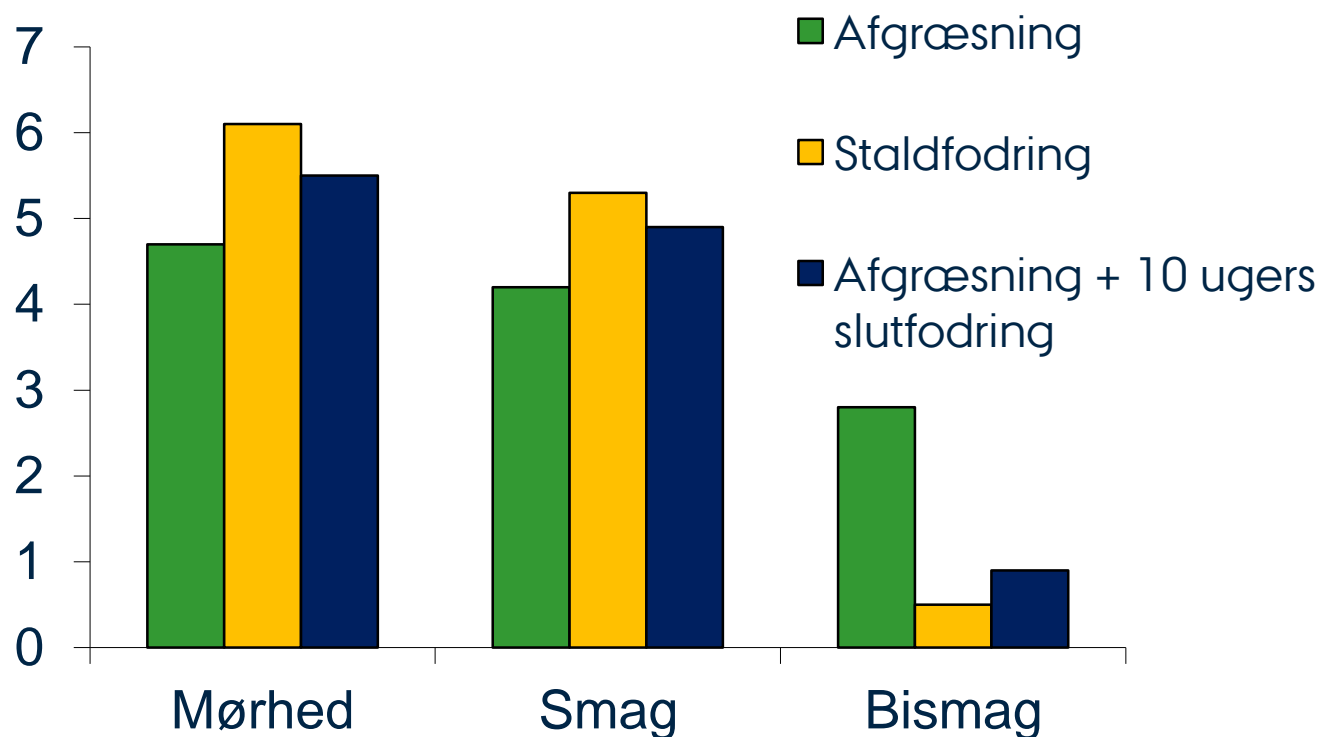
SAMMENLIGNING AF SPISEKVALITET HOS TYRE OG STUDE PÅ SKALA FRA 0-10

Purchas et al. 2002

EFFEKT AF FODRING PÅ SMAG OG MØRHED

Sammenligning af intensiv (Kraftfoder på stald) og ekstensiv (afgræsning-kløvergræs) produktion af ungtyre

Vestergaard et al. (2000)

SMAGEN AF GODT OKSEKØD

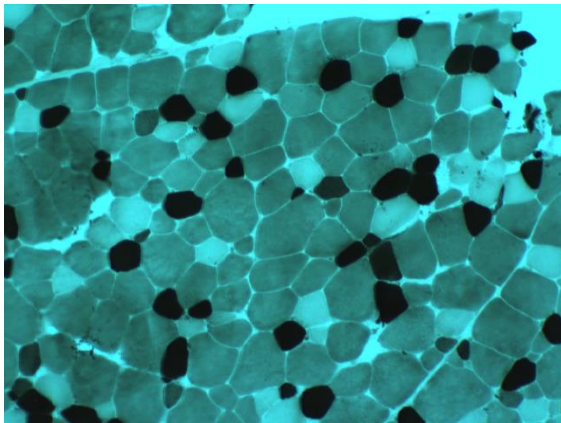
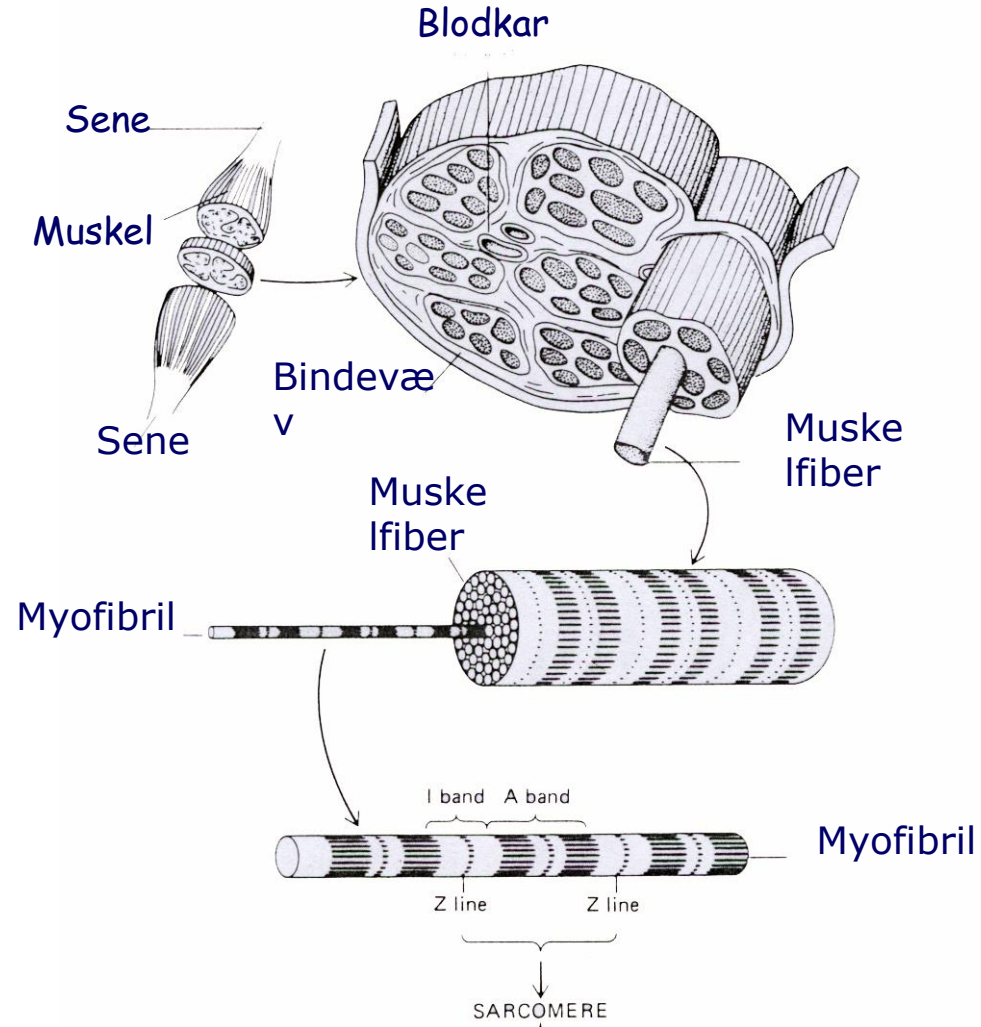

- Foderremner der giver anledning til samme mængde IMF – ingen forskel
- Ved ændringer i mængden af PUFA og specielt Linolensyre
  - smag af fisk kan registreres
- Det kan ske ved fodring med meget græsensilage eller frisk græs
- Effekten forsvinder efter 28-56 dage på kraftfoder

- Studier fra **USA** viser
  - at græs fodring forbindes med *stald, vildt og græs smag* og kraftfoder forbindes med umami og saftig smag
  - Preference for kraftfoder
- Studier fra **Europa** viser
  - Præference for blandet fodring – græs + kraftfoder

Therkildsen et al. 2017

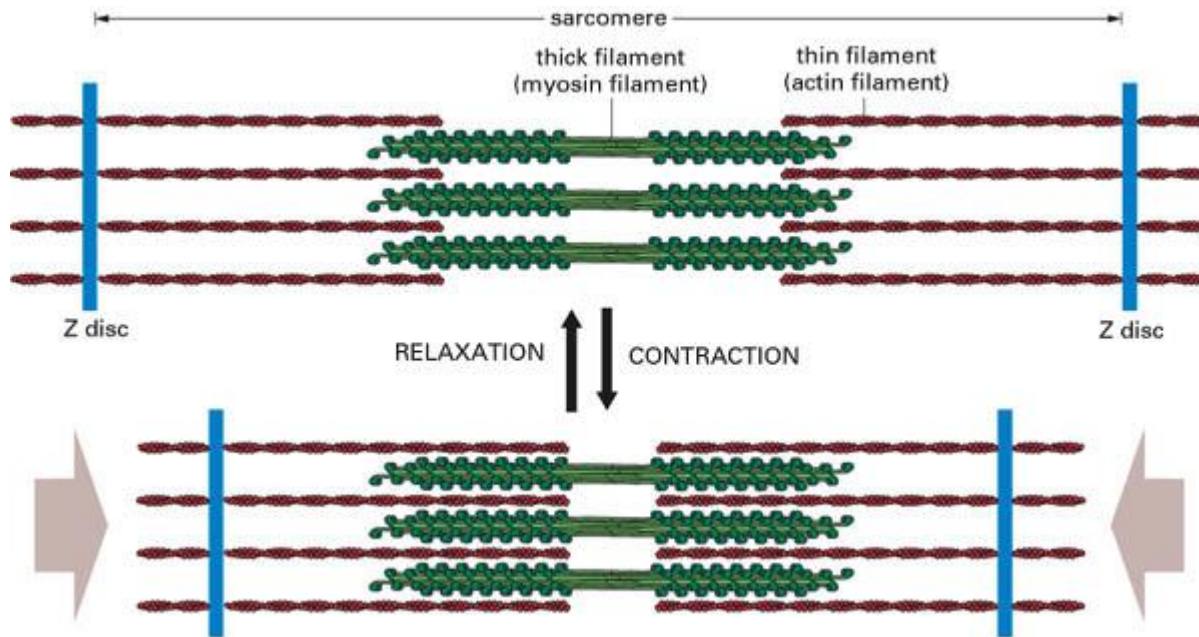

MUSKEL OPBYGNING

Snit af muskelfibre

Rigor mortis – Fra muskel til kød

I den levende celle:

I cellen post mortem:

pH fald fra 7 – 5,5

Aflivning

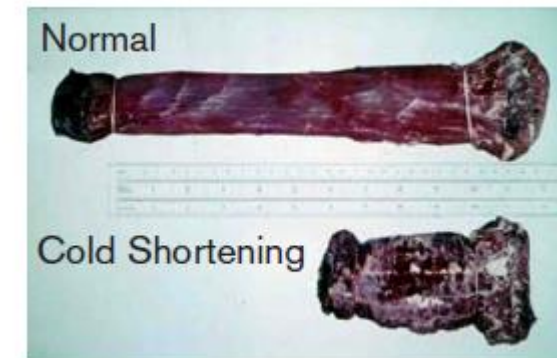
Muskelkontraktioner og energiforbrug

pH fald

Rigor mortis

TRANSPORT

SLAGTEHUS

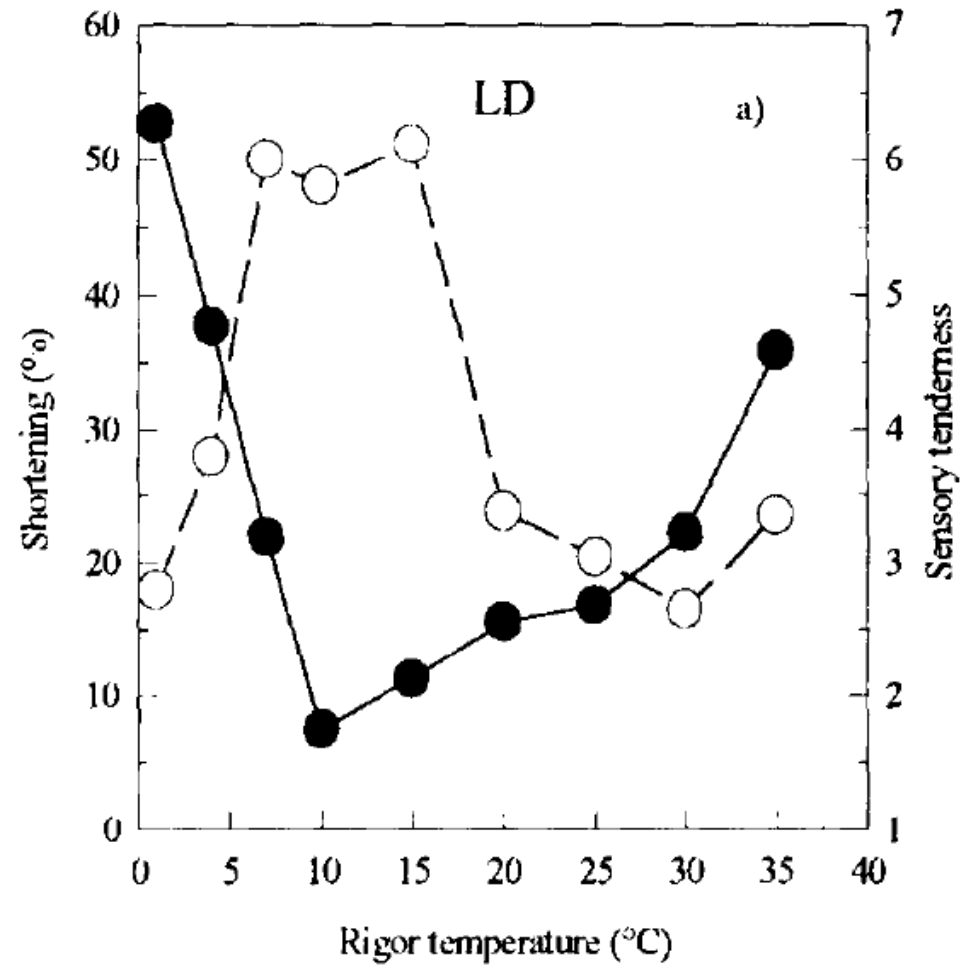
- > $pH_{24} = 6,18$
- > $L^* = 32,2$
- > $a^* = 17,1$
- > $b^* = 6,8$

rå inden i-grim lugt og smag-gammel forkert lugt-underlig mør og smag-anden lugt og smag blodig-grim bismag

- > $pH_{24} = 5,72$
- > $L^* = 36,8$
- > $a^* = 20,9$
- > $b^* = 9,7$

NEDKØLING

Tornberg, 1996

Ophængning

I Achillessene eller i nøglebenet fra slagting til rigor

Hindrer muskelkontraktion – betydning for mørhed

Sensorisk bedømt mørhed

Krydsningskødkvæg efter 9 dages modning, heraf de første 2 døgn enten i achillessenen eller hoften

	Achillessene	Hofte
Filet	6,8	8,5
Inderlår	5,1	8,8
Bovkile	7,7	7,0
Tykbov	8,6	8,7

Ustruktureret sensorisk skala: 0 - meget sejt, 15 – meget mørt

MODNING

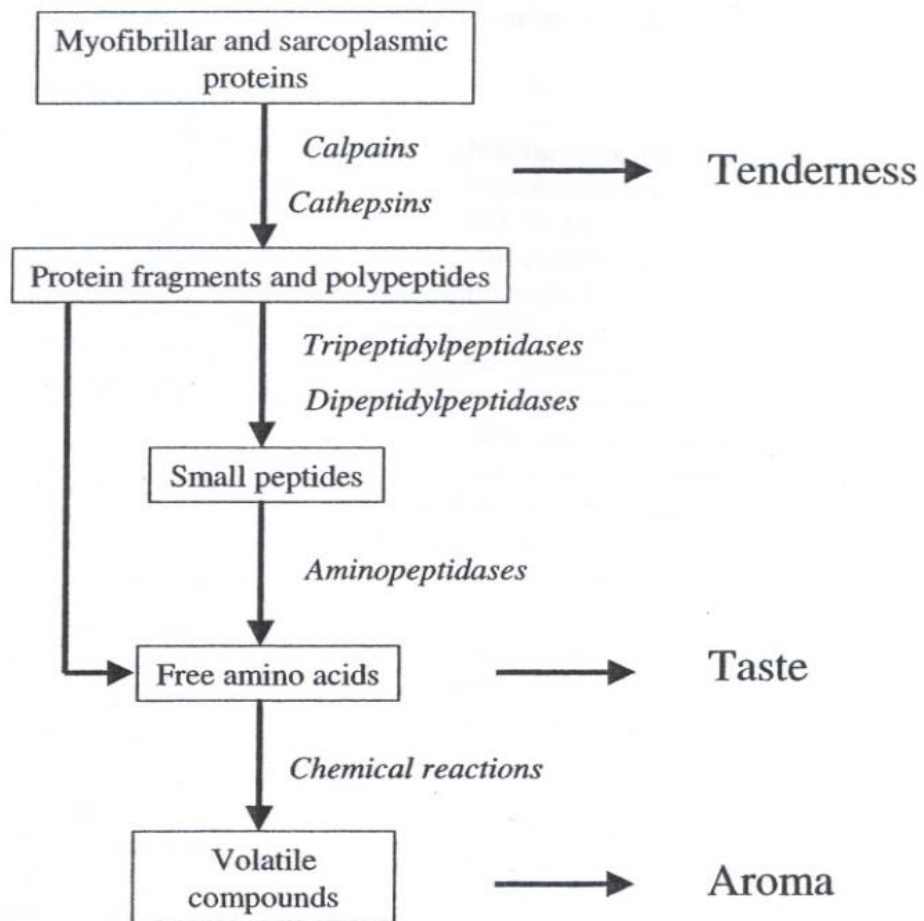

Figure 14.3. General scheme of proteolysis during the processing of meat and meat products.

KONKLUSION – OPNÅ DEN GODE SPISEKVALITET

- Oksekøds karakteristika fremmes ved øget mængde IMF
- Racer, køn, tilvækst og alder der giver anledning til mere IMF vil give en mere intens oksekødssmag
- Optimal fording og skånsom håndtering før slagtning vil sikre optimalt forløb fra muskel til kød
- Lav tiltag der fremmer mørheden
  - Slutfodring
  - Ophængning
  - Skånsom køling
  - Modningsperiode

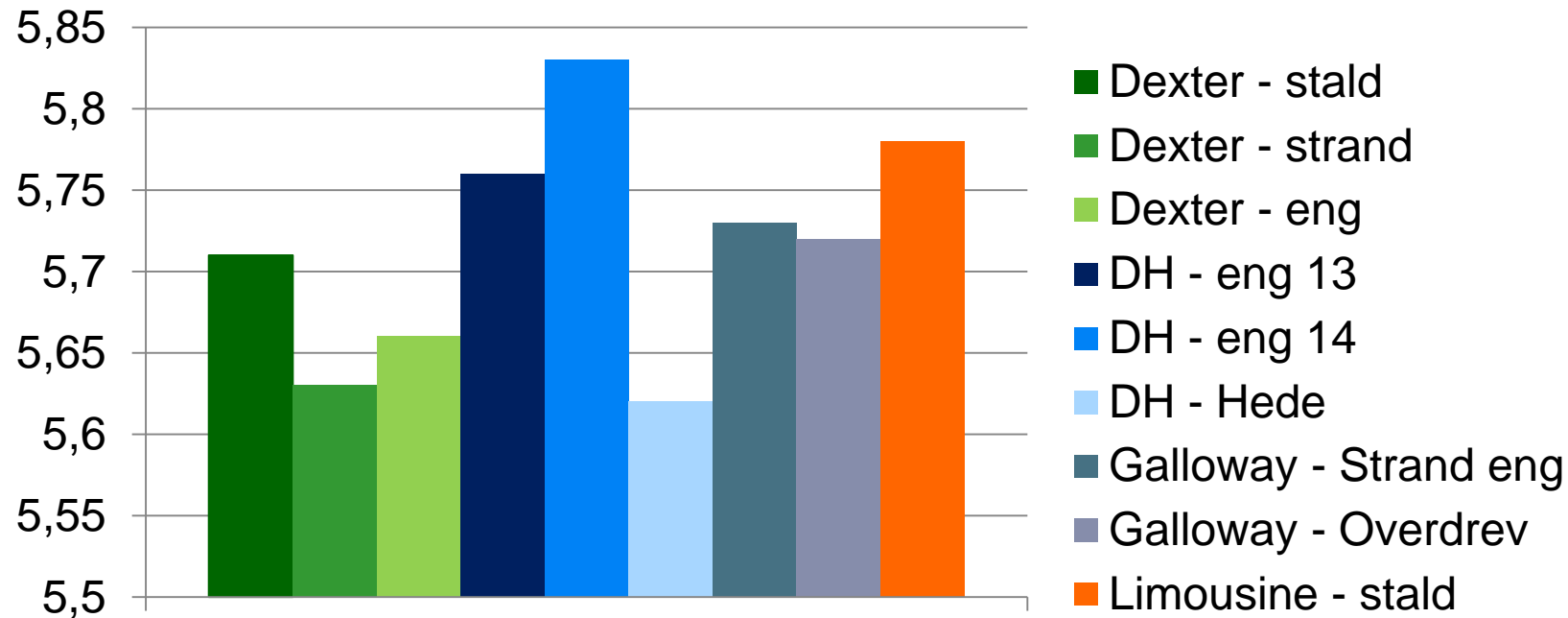

Smag på landskabet

www.smagpaalandskabet.dk

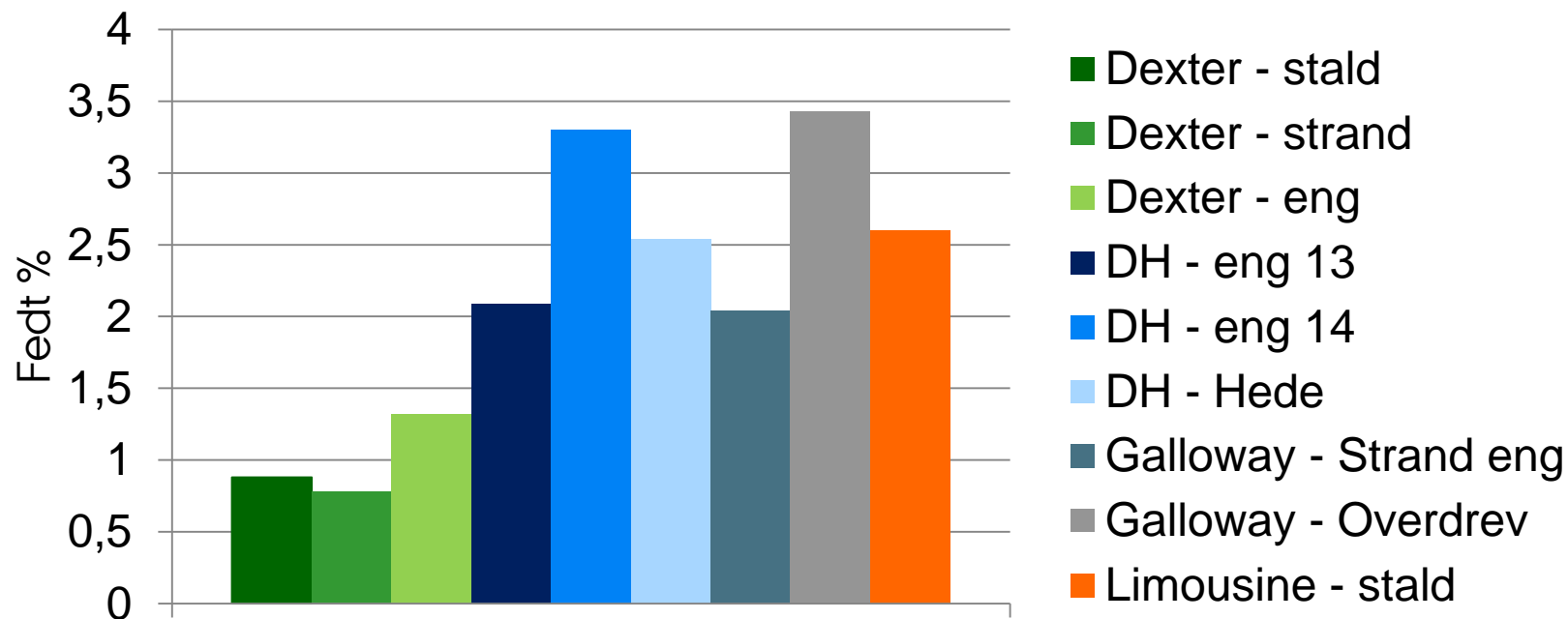

PH – VÆSENTLIG FAKTOR FOR FARVE, SPISEKVALITET OG HOLDBARHED

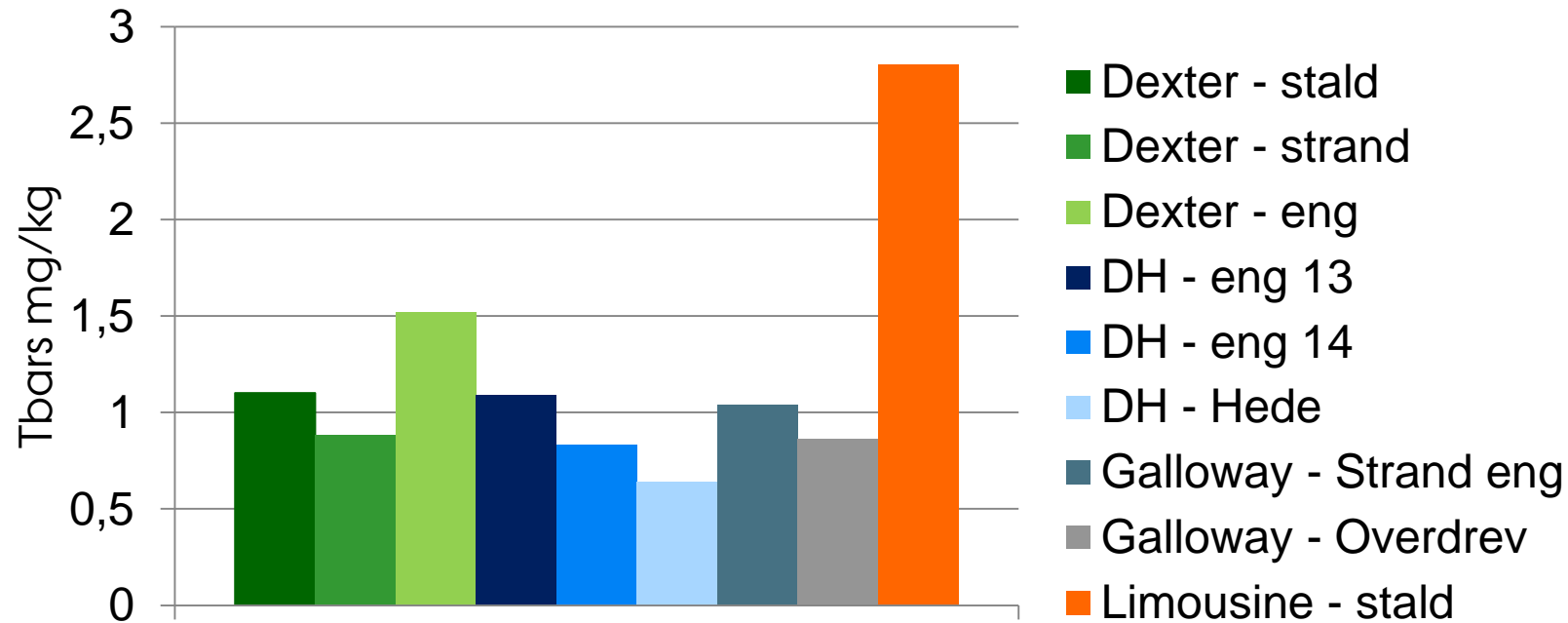
www.smagpaalandskabet.dk

INTRAMUSKULÆRT FEDT

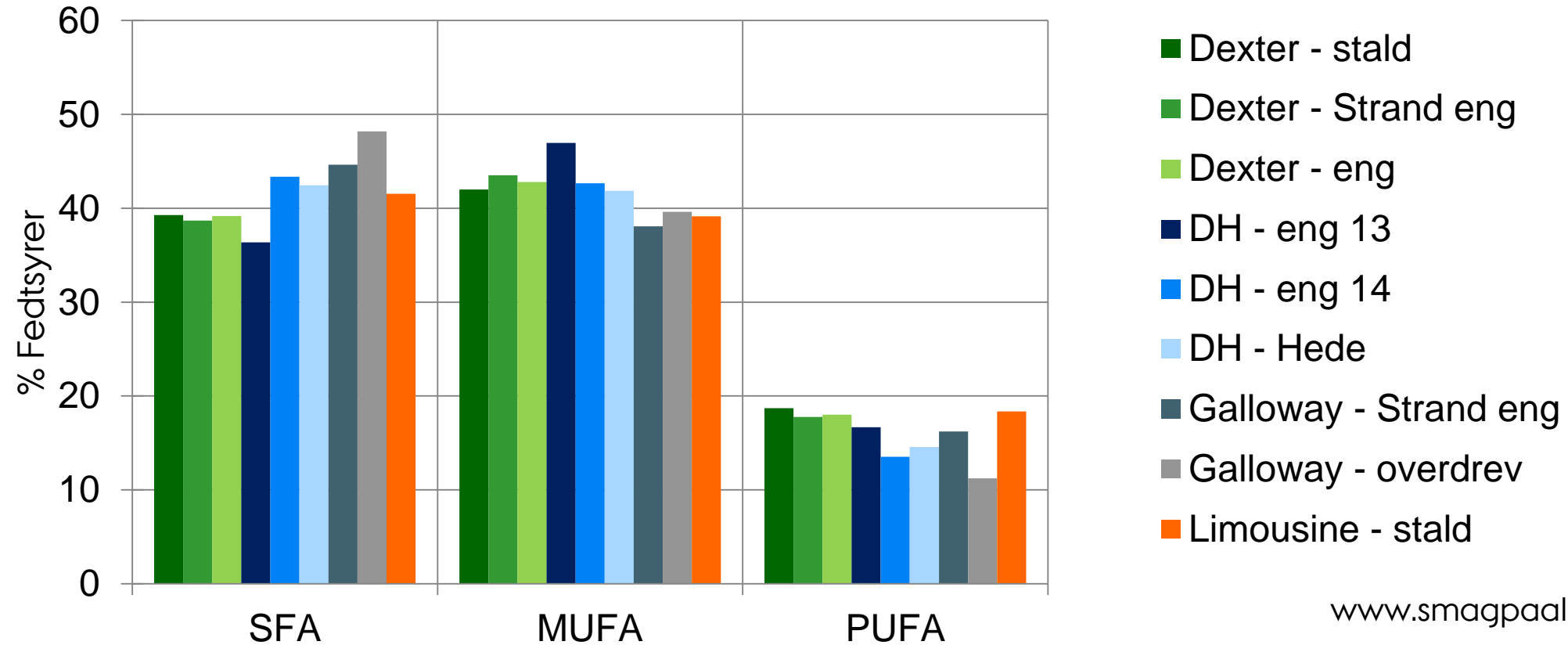
www.smagpaalandskabet.dk

OXIDATIONSRISKO

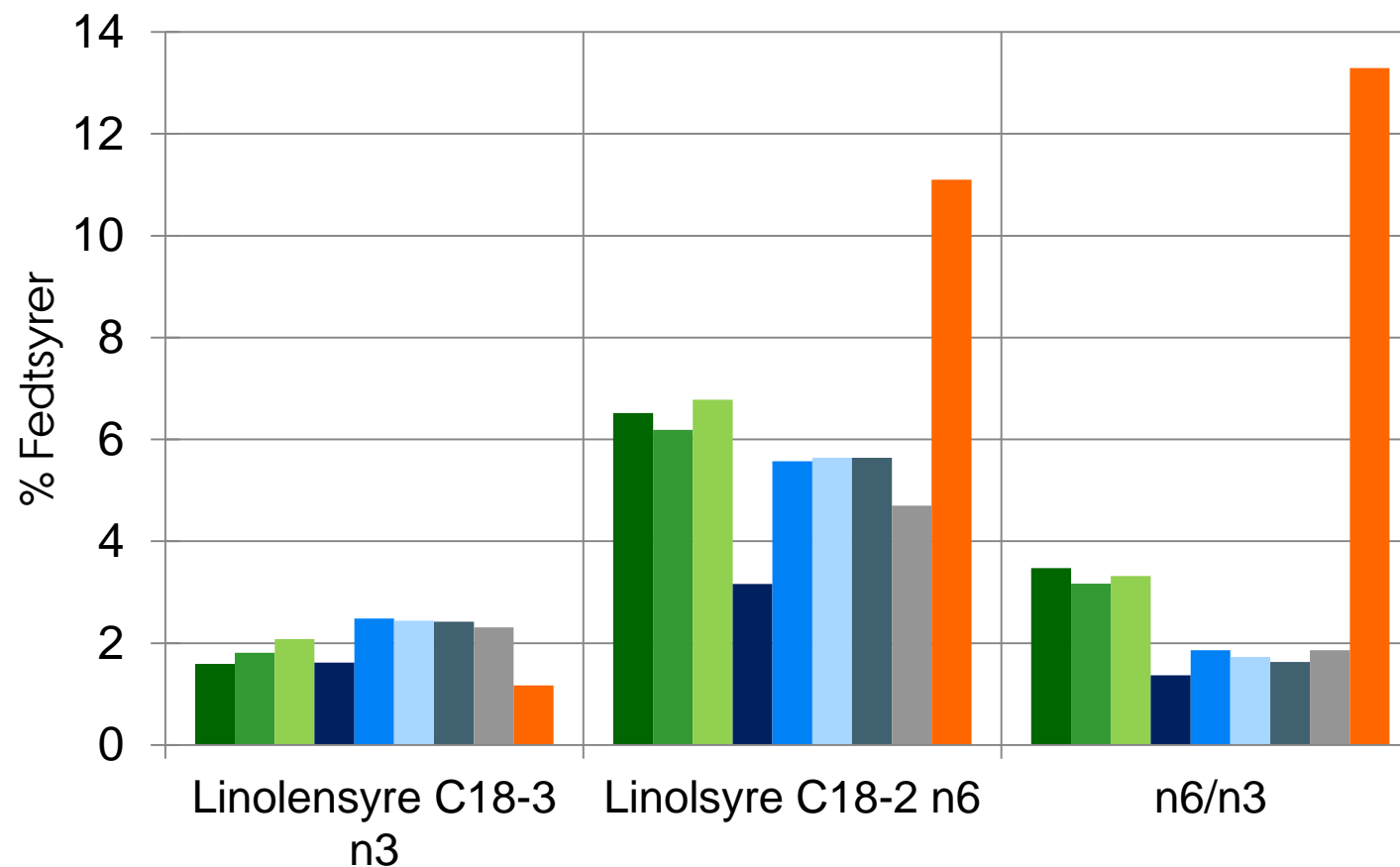
www.smagpaalandskabet.dk

FEDTSYRE SAMMENSÆTNING

www.smagpaalandskabet.dk

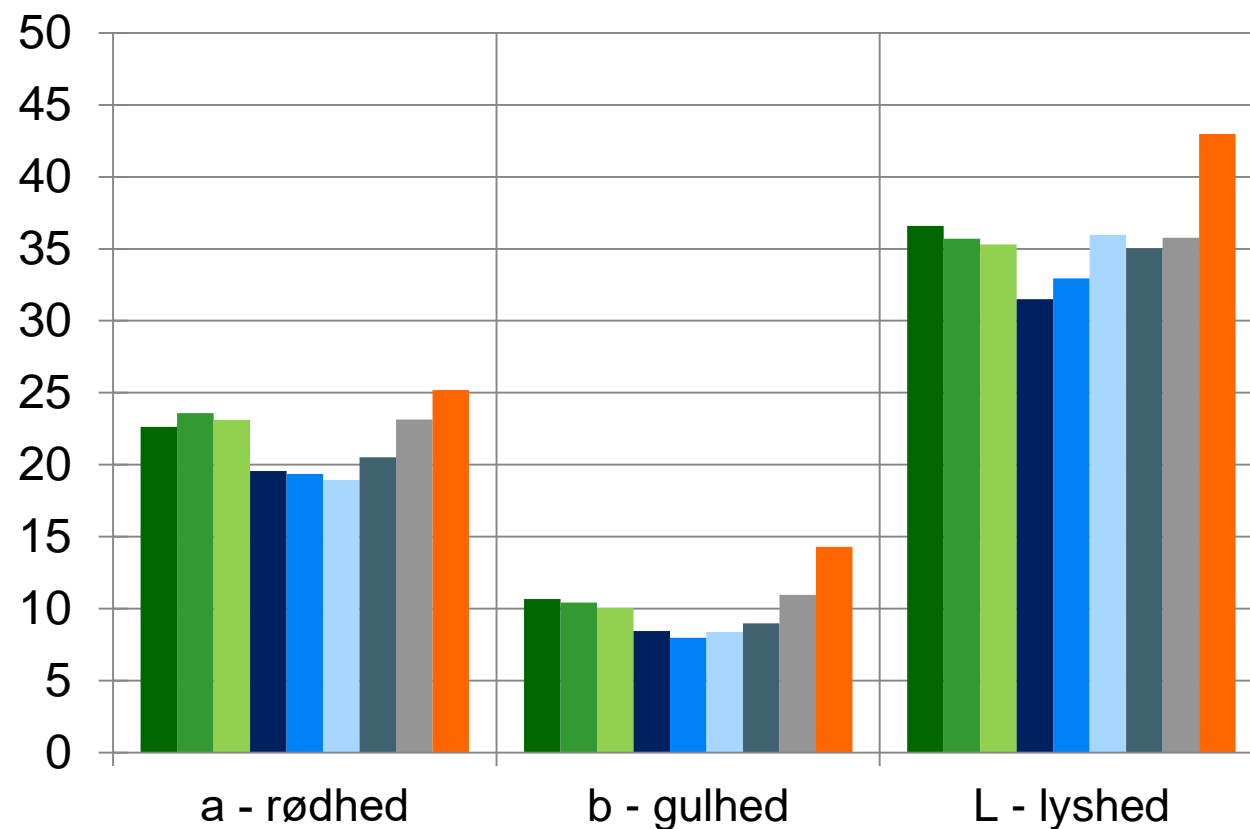
OMEGA 3 OG 6 FEDTSYRER

- Dexter - stald
- Dexter - Strand eng
- Dexter - eng
- DH - eng 13
- DH - eng 14
- DH - Hede
- Galloway - Strand eng
- Galloway - overdrev
- Limousine - stald

www.smagpaalandskabet.dk

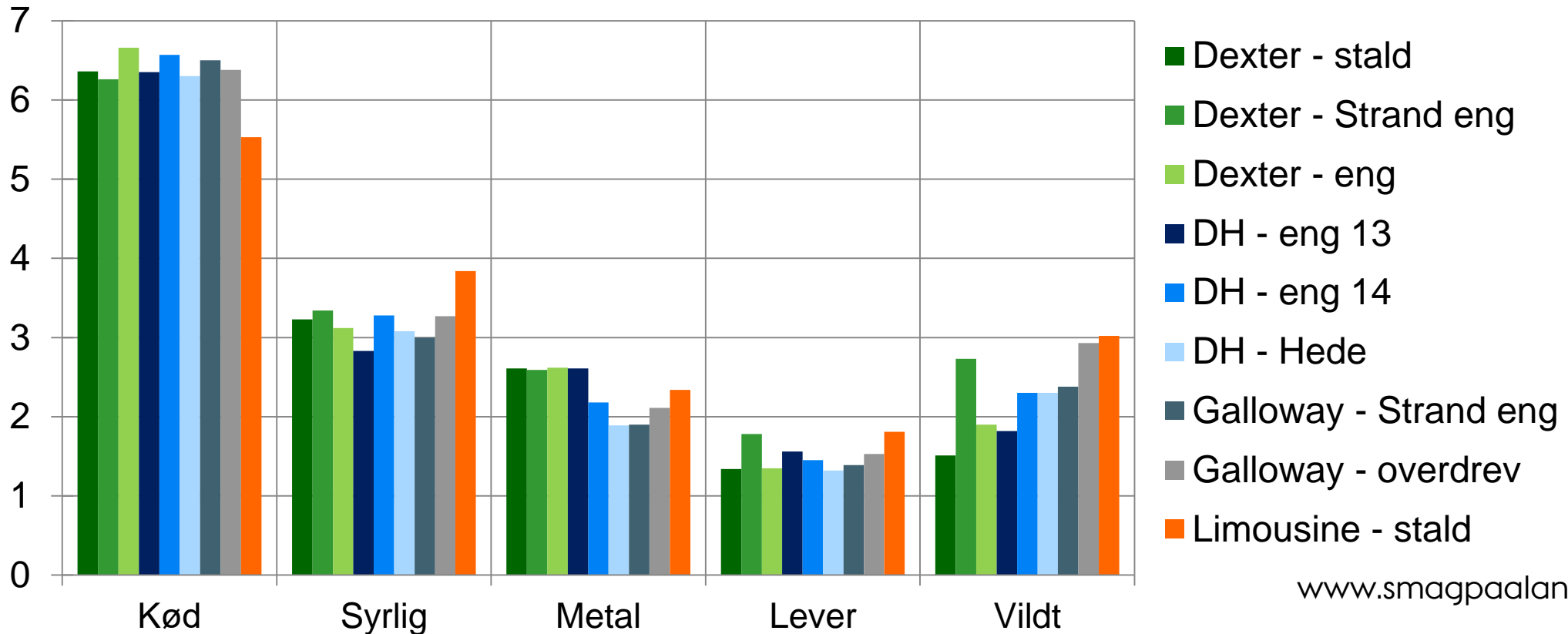
FARVE AF FILET

- Dexter - stald
- Dexter - Strand eng
- Dexter - eng
- DH - eng 13
- DH - eng 14
- DH - Hede
- Galloway - Strand eng
- Galloway - overdrev
- Limousine - stald

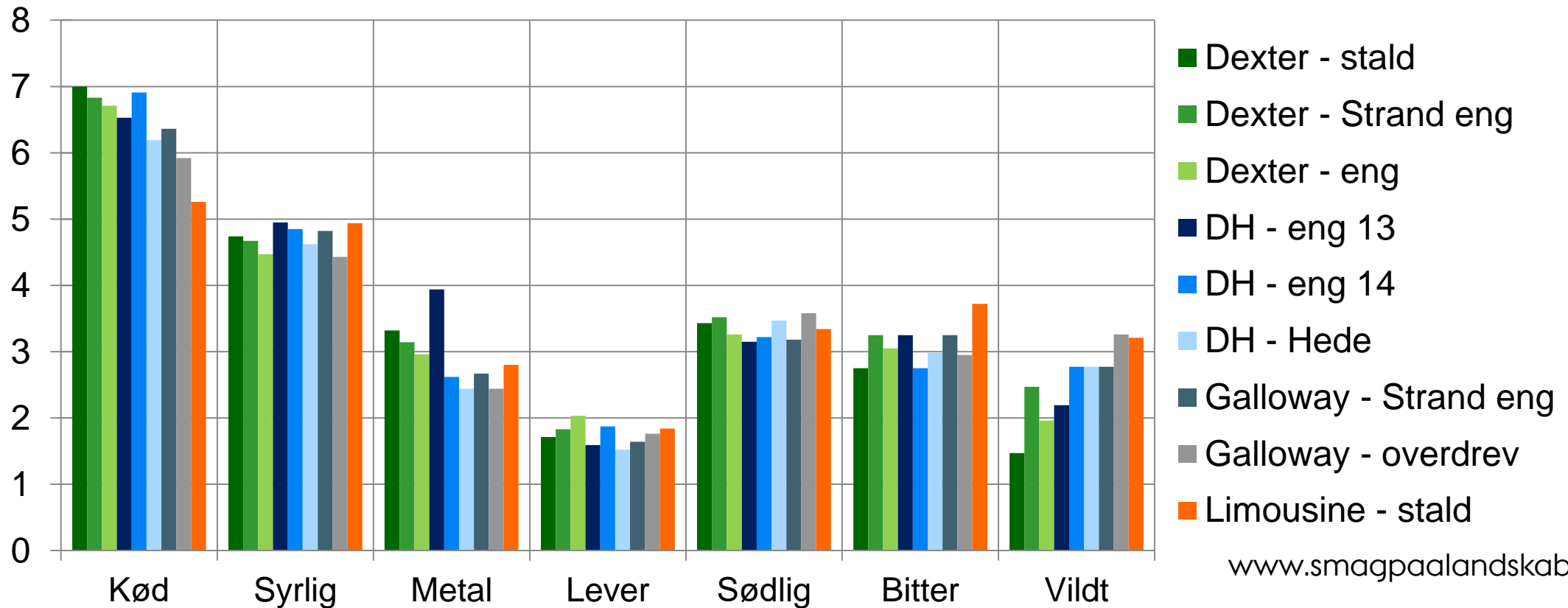

SENSORISK BEDØMMELSE - AROMA

www.smagpaalandskabet.dk

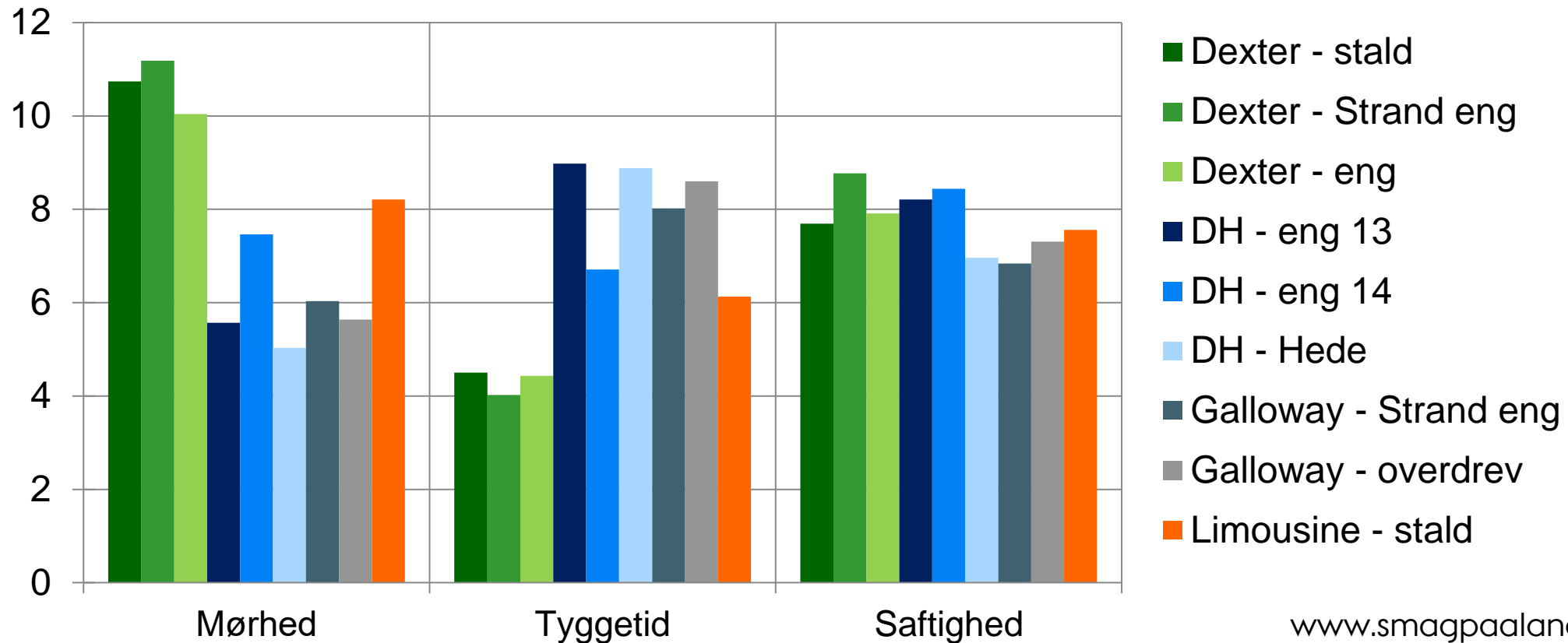
SENSORISK BEDØMMELSE - SMAG

www.smagpaalandskabet.dk

SENSORISK BEDØMMELSE - TEKSTUR

www.smagpaalandskabet.dk

HVAD KONKLUDEREDE VI

- Dyregruppe – kvier og stude - temperament og fedme
- Farven er mørkere – ok fra naturafgræsning
- Gulfarvning af talg skal forklares
- Variation i mængden af IMF – afhænger af alder, race og foder
- Oxidationsrisiko – lav – tyder på højt indhold af antioxidanter – eks. E-vitamin
- Litteraturen støtter dette – specielt ved urter og naturgræs www.ismaagpaalandskabet.dk

HVAD KONKLUDEREDE VI

- Naturafgræsning – højt indhold af omega 3 fedtsyrer og dermed et optimalt n6/n3 forhold
- Mængden af PUFA hænger tæt sammen med mængde fedt
- Frisk græs er ”kilden” til højt indhold af ”sunde” fedtsyrer
- Kraftfoder ”fortynder” denne effekt

HVAD KONKLUDEREDE VI

- ”Kød” og ”vildt” aroma og smag
- Stor smagsintensitet
- Forskelle mellem racer, men også i forhold til staldfodring
- Variation i **tekstur** egenskaber afhængig af naturtype, alder og race

vigtigt at fremme mørheden af kødet gennem håndtering efter slagtning, specielt gennem modning

TAK TIL KOLLEGAER, SAMARBEJDSPARTNERE OG STØTTE TIL PROJEKTER

Smag på Landskabet – NaturErhvervs styrelsen, Region Midtjylland, KAF, Kommunerne Ringkøbing-Skjern, Holstebro og Randers”

Smagen af godt oksekød - Promilleafgiftsfonden

Efterfrågedriven innovation för högre kvalitet på nöt- och lammkött – Interreg Øresund-Kattegat- Skagerrak European Regional Development Fund

AARHUS
UNIVERSITET